



Strasbourg 14.11.2017
COM(2017) 673 final

**KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

Eurooppalaisen identiteetin vahvistaminen koulutuksen ja kulttuurin avulla

**Euroopan komission panos EU-johtajien kokoukseen Göteborgissa 17. marraskuuta
2017**

Eurooppalaisen identiteetin vahvistaminen koulutuksen ja kulttuurin avulla

Euroopan komission panos EU-johtajien kokoukseen Göteborgissa 17. marraskuuta 2017

”Koulutus ja kulttuuri ovat avain tulevaisuuteen – yhtä lailla yksilölle kuin koko unionille. Niiden avulla olosuhteista tehdään tilaisuuksia, peileistä ikkunoita ja saamme juurrutettua ajatuksen siitä, mitä eurooppalaisuus kaikessa moninaisuudessaan tarkoittaa. Kun Euroopan johtajat kokoontuvat tällä viikolla Göteborgiin, meidän on tartuttava tilaisuuteen ja tehtävä koulutuksesta ja kulttuurista työpaikkojen luomisen, talouskasvun, sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ja viime kädessä yhtenäisyyden vetureita.”

(Puheenjohtaja Juncker, 14. marraskuuta 2017)

”EU ei ole täydellinen, mutta se on paras välineistä, joilla voimme vastata uusiin haasteisiin. Tarvitsemme EU:ta paitsi rauhan ja demokratian takaamiseksi, myös kansojemme turvallisuuden varmistamiseksi. Tarvitsemme EU:ta, jotta voimme vastata paremmin kansalaistemme tarpeisiin ja toiveisiin saada vapaasti elää, opiskella, tehdä työtä, liikkua ja vaurastua mantereellamme sekä nauttia Euroopan rikkaasta kulttuuriperinnöstä.”

(Bratislavan julistus, 16. syyskuuta 2016)

”Haluamme unionin, joka tarjoaa kansalaisilleen uusia mahdollisuuksia kulttuuriseen ja sosiaaliseen kehitykseen ja talouskasvuun. [...] ”lupaamme tehdä työtä seuraavan hyväksi: [...] unioni, jossa nuoret saavat parasta koulutusta ja voivat opiskella ja löytää työtä kaikkialta Euroopasta; unioni, joka säilyttää eurooppalaisen kulttuuriperinnön ja edistää kulttuurista monimuotoisuutta.”

Rooman julistus, 25. maaliskuuta 2017

Keskustelu Euroopan tulevaisuudesta on käynnissä. Euroopan komissio käynnisti tämän keskustelun maaliskuussa 2017 julkaisemallaan valkoisella kirjalla¹. Puheenjohtaja Juncker esitti unionin tilaa käsitelleessä puheessaan² näkemyksensä **yhtenäisemmästä, vahvemmassa ja demokraattisemmasta unionista**. Hän on myös esittänyt selkeän etenemissuunnitelman pohjustuksena puheenjohtaja Tuskin 9. toukokuuta 2019 kokoon kutsumalle, Sibiuissa järjestettävälle huippukokoukselle, jossa on tarkoitus tehdä päätöksiä Euroopan tulevaisuudesta EU-johtajien asialistalla³ olevien keskustelujen pohjalta.

Yksi keskeisistä keskusteltavista ja päätöksiä edellyttävistä kysymyksistä koskee **Euroopan sosiaalista ulottuvuutta**. Komissio on julkaissut aiheesta erillisen pohdinta-asiakirjan⁴, jossa esitellään EU:n merkittäviä saavutuksia. Eurooppalaiset yhteiskunnat ovat maailman tasa-arvoisimpia ja osallistavimpia, eurooppalaisten elinajanodote on korkea (keskimäärin 80,7 vuotta) ja Euroopan vahvoista sosiaalisen suojelun järjestelmistä on ollut apua talouskriisistä selviytymisessä. Työttömyys on laskussa (7,5 prosenttia syyskuussa 2017, mikä on alin lukema marraskuun 2008 jälkeen), mutta luvut vaihtelevat merkittävästi maittain ja 18,4

¹ COM(2017) 2025.

² https://ec.europa.eu/commission/state-union-2017_fi

³ <http://www.consilium.europa.eu/fi/policies/talinn-leaders-agenda/>

⁴ COM(2017) 206.

miljoonaa ihmistä on edelleen työttömänä, mukaan lukien 3,7 miljoonaa nuorta. Toisaalta 40 prosenttia eurooppalaisista työnantajista raportoi, että niillä on vaikeuksia löytää työntekijöitä, joilla olisi yritysten kasvun ja innovoinnin edellyttämät taidot.

Unionin tulevaisuuspohdintojen yhteydessä on myös syytä pohtia Euroopan **yhteisen identiteetin vahvuutta**. Kun eurooppalaisia arvoja ja demokratioita koettelevat nousevat populistiset voimat kotoa ja ulkomailta tai valeutisten levittäminen ja tietoverkkojen manipulointi, EU-johtajien ja EU:n toimielinten on aika reagoida. Ne päättivät Roomassa maaliskuussa 2017 vaalia EU:ta ainutlaatuisena hankkeena, jossa EU ja sen jäsenvaltiot ovat kyenneet hyödyntämään kansakuntiansa ainutlaatuisia vahvuuksia ja rikkautta tunnuslauseen ”**moninaisuudessaan yhtenäinen**” mukaisesti ennennäkemättömän edistyksen saavuttamiseksi. Rooman sopimusten allekirjoittamisesta on kulunut 60 vuotta, mutta eurooppalaisen identiteetin vahvistaminen on edelleen ajankohtaista, ja koulutus ja kulttuuri ovat siihen parhaita välineitä.

Tämän vuoksi EU-johtajat ovat päättäneet kokoontua 17. marraskuuta 2017 Göteborgiin keskustellakseen koulutuksen ja kulttuurin roolista pyrittäessä vahvistamaan tunnetta yhteenkuuluvuudesta ja kuulumisesta yhteiseen kulttuuriyhteisöön.

Tämä tiedonanto on Euroopan komission panos tähän keskusteluun. Siinä eritellään keskeisiä kysymyksiä ja esitetään mahdollisia etenemistapoja **ottaen huomioon toissijaisuusperiaate** ja se, että toimivalta koulutuksen ja kulttuurin alalla kuuluu pääasiassa jäsenvaltioiden kansalliselle, alueelliselle ja paikalliselle tasolle. Unionin toimivalta rajoittuu yhteistyön edistämiseen sekä kansallisten toimien tukemiseen ja täydentämiseen. Unionin on myös mahdollista rahoittaa erilaisia ohjelmia – pitkäaikaisimpia ja tunnetuimpia niistä ovat koulutusalan Erasmus-ohjelma ja kulttuurialan Media-ohjelma.

Tiedonannossa esitetään visio **eurooppalaisesta koulutusalueesta** käyttäen perustana Euroopan uutta osaamisohjelmaa⁵ ja aloitteita investoinnista Euroopan nuorisoon⁶. Koulutus on osa ratkaisua, jolla saadaan kunnon työpaikkoja useammille ja jolla voidaan vastata paremmin talouden osaamistarpeisiin sekä parantaa Euroopan **selviytymiskykyä** nopeissa ja syvässä muutoksissa, joita teknologinen vallankumous ja globalisaatio aiheuttavat. Tätä asiaa käsiteltiin **globalisaation hallinnasta** annetussa komission **pohdinta-asiakirjassa**⁷, jossa todettiin sosiaali- ja koulutuspolitiikkojen keskeinen rooli selviytymiskyvyn, innovoinnin ja kilpailukyvyn varmistamisessa. Eurooppa ei ole kunnostautunut huippuosaamisen tuottamisessa, sillä parhaitenkin menestyvät jäsenvaltiot jäävät tässä jälkeen edistyneistä Aasian maista. Euroopalla on kuitenkin halua tarttua kaikkiin kehityksen tuomiin uusiin mahdollisuuksiin.

Tämän vuoksi on jäsenvaltioiden yhteisen edun mukaista hyödyntää koulutuksen ja kulttuurin koko potentiaali työpaikkojen, sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ja aktiivisen kansalaisuuden

⁵ COM(2016) 381.

⁶ COM(2016) 940: Investointi Euroopan nuorisoon; COM(2016) 941: Koulutuksen parantaminen ja nykyaikaistaminen; COM(2017) 248: Koulujen kehittämisellä ja huipputason opetuksella hyvät lähtökohdat elämälle; COM(2017) 247: EU:n uusi korkeakoulutus suunnitelma.

⁷ COM(2017) 240.

aikaansaamisessa ja välineinä **eurooppalaisen identiteetin omaksumiseen kaikessa moninaisuudessaan.**

1. Tavoitteena kunnianhimoinen yhteinen koulutus- ja kulttuuriagenda

Euroopalla on edessään useita ratkaisevia kehityskulkuja:

- digitalisoinnin, automaation ja tekoälyn edistyminen ja tarve pysyä tekniikan kehityksen tasalla;
- työelämän muutos, sen vaikutus työoloihin ja tulevat taitojen ja osaamisen tarpeet;
- eurooppalaisten hyvinvointivaltioiden nykyaikaistaminen, sosiaalinen osallisuus ja tarve jakaa kasvun tuottamaa hyötyä ja vähentää epätasa-arvoa, myös sukupuolten epätasa-arvoa;
- väestörakenteen kehitys, työvoiman ikääntyminen ja tarve kotouttaa kulttuurisesti monimuotoinen maahanmuuttajaväestö;
- uudet viestintätavat, sosiaalinen media, ”valeutisten” ilmiö ja tarve kohentaa kaikkien kansalaisten medialukutaitoa; sekä
- populismin ja muukalaisvihan nousu, väkivaltaisen radikalisoitumisen riski ja tarve lujittaa yhteenkuuluvuudentunnetta.

Koulutus ja kulttuuri voivat olla ja niiden tulisi olla osa ratkaisua monissa näistä haasteista. Ne voivat tarjota tapoja tarttua haasteiden mukana tuleviin mahdollisuuksiin:

- koulutus luo pohjan luovalle ja tuottavalle työvoimalle, joka vie eteenpäin tutkimusta, kehitystä ja innovointia sekä kykenee ohjaamaan teknologista ja digitaalista kehitystä sen sijaan, että niihin vain reagoitaisiin; yleissivistävä ja ammatillinen koulutus antavat ihmisille taitoja, joita he tarvitsevat työmarkkinoilla ja joiden avulla he voivat reagoida muuttuviin olosuhteisiin, rakenteellisiin muutoksiin tai häiriöihin; yleissivistävä ja ammatillinen koulutus, uudelleen- ja täydennyskoulutus helpottavat työpaikkojen vaihdoksissa; yleissivistävä ja ammatillinen koulutus antavat ihmisille mahdollisuuksia luoda itselleen työpaikkoja; ammattitaitoinen ja joustava työvoima luo perustan **selviytymiskykyiselle taloudelle**, joka selviytyy hyvin häiriöistä ja kykenee toimimaan ennakoivasti maailmantaloudessa.
- Yleissivistävä ja ammatillinen koulutus ovat myös parhaita tapoja parantaa ihmisten työllistettävyyttä ja auttaa ihmisiä kunnollisiin työpaikkoihin. Ne tarjoavat parhaan suojan työttömyydeltä, köyhyydeltä ja sosiaaliselta syrjäytymiseltä. Jos koulutus on lapsuudesta alkaen laadukasta ja osallistavaa, se luo perustan **sosiaaliselle yhteenkuuluvuudelle**, sosiaaliselle liikkuvuudelle ja tasa-arvoiselle yhteiskunnalle.
- Koulutus ja kulttuuri tekevät Euroopasta myös houkuttelevan paikan asua, opiskella ja työskennellä; sen vapaus ja yhteiset arvot näkyvät perusoikeuksissa ja avoimessa yhteiskunnassa. Koulutus luo perustan **aktiiviselle kansalaisuudelle** ja auttaa ehkäisemään populismia, muukalaisvihaa ja väkivaltaista radikalisoitumista.

- Euroopan kulttuurinen monimuotoisuus on vahvuus, joka ruokkii luovuutta ja innovointia, vaikka toisaalta on olemassa yhteinen perusta, joka erottaa eurooppalaisen elämäntavan muista. Koulutuksella ja kulttuurilla on ratkaiseva rooli, jotta i) ihmiset tuntisivat paremmin ihmisiä rajojen toisella puolella ja ii) kokisivat ja tiedostaisivat olevansa ”eurooppalaisia”. Euroopan kulttuuriperinnön ja kulttuurisen monimuotoisuuden ymmärtäminen ja säilyttäminen ovat edellytyksiä eurooppalaisen kulttuuriyhteisön, yhteisten arvojen ja **identiteetin** ylläpitämiselle.

2. Liikkuvuuden lisääminen ja rajat ylittävän yhteistyön helpottaminen

Ihmiset Euroopassa opiskelevat, työskentelevät, matkustavat ja jakavat ajatuksia vapaasti. Euroopan yhdentymisessä on aina ollut kyse rajaesteiden poistamisesta ja vapaan liikkuvuuden mahdollistamisesta. Sisämarkkinat ovatkin jo toteutuneet tavaroiden osalta mutta eivät koulutuksen ja kulttuurin osalta. Kaikkien jäsenvaltioiden koulutus- ja kulttuuriyhteisöissä esiintyy kuitenkin kasvavaa kiinnostusta rajat ylittävää yhteistyötä ja opiskelijoiden ja kulttuurialan ja luovien alojen teosten liikkuvuutta kohtaan.

Yhdeksi opiskelijoiden liikkuvuuden esteeksi on todettu se, että korkea-asteen **koulujen todistuksia** ei Bolognan prosessista⁸ ja muista Euroopan neuvoston yhteistyökehyksistä huolimatta aina tunnusteta toisissa jäsenvaltioissa, mikä tarpeettomasti estää nuoria aloittamasta opintoja toisessa maassa. Tässä menetetään mahdollisuus varustaa nuoret hyvällä koulutuksella. Se myös estää ideoiden vapaata vaihtoa, mikä haittaa yliopistojen työtä, tutkimusta ja innovointia. Se on myös yksi jäljellä olevista esteistä Euroopan työmarkkinoiden todelliselle yhdentymiselle.

Yliopistojen ja muiden korkea-asteen oppilaitosten ja koulutuksen järjestäjien saumatonta rajat ylittävää toimintaa haittaavat monenlaiset hallinnolliset ja byrokraattiset esteet. Lisäksi koulutusohjelmat, jotka johtavat automaattisesti useammassa kuin yhdessä maassa tunnustettuun tutkintoon, ovat edelleen poikkeus. Tämä vaikeuttaa valmistuneiden elämää ja haittaa yliopistoja, joiden on hoidettava hallinnollisia asioita sen sijaan, että ne voisivat keskittyä huippuosaamiseen.

Kansainvälisten luokitusten mukaan maailman 50 parhaasta yliopistosta vain 10 sijaitsee EU:ssa. On tärkeää, että Eurooppa pysyy houkuttelevana opiskelupaikkana ja että kansainvälisten luokitusten huipulla on tulevaisuudessa useampia eurooppalaisia yliopistoja. Euroopan korkea-asteen oppilaitosten huippulaadun tukemiseksi ja EU:n yhteenkuuluvuuden tunteen kehittämiseksi EU:n talousarviosta rahoitetaan muutamia eurooppalaisia korkea-asteen oppilaitoksia, jotka antavat Eurooppa-asioihin liittyvää koulutusta: Firenzen yliopistollinen Eurooppa-instituutti, College of Europe Bruggessä ja Natolinissa, julkisen hallinnon Eurooppa-instituutti Maastrichtissa, eurooppaoikeuden akatemia Trierissä sekä Eurooppakoulutuksen kansainvälinen keskus Nizzassa. Samoista syistä EU:n toimielinten ja jäsenvaltioiden olisi tuettava Firenzen eurooppalaisen ja ylikansallisen hallintotavan laitoksen perustamista kansallisten hallintoelinten, yksityisen sektorin ja kansalaisyhteiskunnan

⁸ Vuonna 1999 käynnistetty Bolognan prosessi on hallitustenvälinen prosessi, jolla helpotetaan korkeakoulutodistusten vastavuoroista tunnustamista 48 maan välillä.

johtohenkilöiden kouluttamiseksi EU-asioissa. EU tukee myös Euroopan innovaatio- ja teknologiainstituuttia (EIT), joka auttaa luovia henkilöitä kehittämään uusia ideoita ja yrityshankkeita.

EU on jo saavuttanut Erasmus+-ohjelman ansiosta erinomaisia tuloksia **liikkuvuuden aktiivisessa edistämisessä**, josta hyötyivät ensin yliopisto-opiskelijat mutta johon on otettu mukaan myös toisen asteen opiskelijoita, ammattikoululaisia ja vastavalmistuneita sekä opettajia. Uusimpana toimenpiteenä komissio on perustanut Euroopan solidaarisuusjoukot, jotka tarjoavat 18–30-vuotiaille EU:n nuorille mahdollisuuksia vapaaehtoistoimintaan, harjoitteluun ja työskentelyyn. ”Move2Learn, Learn2Move” -hanke on antanut vuonna 2017 Euroopan nuorille mahdollisuuden tutustua Eurooppaan ja oppia siitä lisää.

Tunnetuin esimerkki EU:n toimista liikkuvuuden lisäämiseksi on eri vaiheita läpikäynyt **Erasmus+-ohjelma**⁹, joka kuuluu suosituimpiin EU:n ohjelmiin. Erasmus+-ohjelman 30-vuotisen toiminnan aikana se on auttanut 9:ää miljoonaa ihmistä opiskelemaan, kouluttautumaan, opettamaan tai työskentelemään vapaaehtoisena toisessa maassa. Puhutaan jopa ”Erasmus-sukupolvesta”. On näyttöä siitä, että Erasmus-ohjelmaan osallistuneilla on erinomaiset mahdollisuudet työmarkkinoilla. Globalisaation aikakaudella tällaisista kokemuksista tulee väistämättä entistäkin arvokkaampia. Tästä huolimatta vielä tänäänkin **vain 3,7 prosentilla nuorista on mahdollisuus osallistua tämänkaltaiseen liikkuvuuteen**. On myös totta, että liikkuvuus näiden vakiintuneiden kehysten ulkopuolella on edelleen vaikeaa edellä esitetyistä syistä.

Jos EU:n johtajat ja kansalaiset haluavat avoimen Euroopan, jossa oppimiseen liittyvä liikkuvuus on itseäänselvyys, ja jos Euroopan halutaan pysyvän huippuosaamisen maanosana ja houkuttelevana paikkana opiskella, tehdä tutkimusta ja työskennellä, on aika pyrkiä kohti **eurooppalaista koulutusaluetta**. Vaikka on selvää, että unionin toimivalta koulutuksen ja kulttuurin aloilla ei mahdollista samanlaista yhdenmukaistamista kuin muilla aloilla, yhteistyöhön perustuva toiminta EU:n tasolla on mahdollista ja toivottavaa.

Miten tästä eteenpäin (jäljempänä esitetyistä ideoista, jotka edellyttävät EU:n varojen käyttöä vuoden 2020 jälkeen, voidaan tehdä lopullisia päätöksiä vasta EU:n rahoitusta ja seuraavaa monivuotista rahoituskehystä koskevien tulevien keskustelujen yhteydessä)

- Olennaisena osana eurooppalaista koulutusaluetta valmistellaan ehdotus **neuvoston suositukseksi korkea-asteen koulutuksen ja koulujen päättötodistusten / ulkomailla suoritettujen opintojaksojen vastavuoroisesta tunnustamisesta**. Tätä voitaisiin tukea tähänastisista yhteistyöjärjestelyistä saatuihin kokemuksiin perustuvalla uudella prosessilla koulutuksen tunnustamisen helpottamiseksi sekä ammatillisen koulutuksen ja elinikäisen oppimisen todistusten rajat ylittävän kelpoisuuden edistämiseksi (ns. **Sorbonnen prosessi**).
- Tehostetaan hyväksi havaittua **Erasmus+-ohjelmaa** kaikkien sen piiriin jo kuuluvien kohderyhmien osalta (oppilaat, opiskelijat, harjoittelijat ja opettajat) tavoitteena

⁹ <https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/>

kaksinkertaistaa sen osallistujamäärä ja saavuttaa myös heikommista lähtökohdista tulevat oppijat vuoteen 2025 mennessä.

- Käynnistetään vuonna 2019 **EU:n opiskelijakorttia** koskeva pilottihanke tavoitteena tarjota tällainen kortti vuoteen 2025 mennessä kaikille liikkuville opiskelijoille opiskelijoiden rajat ylittävän liikkuvuuden helpottamiseksi. Sen olisi tarkoitus tarjota uusi käyttäjäystävällinen tapa tallentaa tiedot henkilön akateemisista suorituksista.

- Pyritään kohti aidosti **eurooppalaisia yliopistoja**, joilla on mahdollisuudet verkostoitumiseen ja saumattomaan yhteistyöhön rajojen ylitse ja jotka kykenevät kansainväliseen kilpailuun. Osana tätä perustetaan eurooppalaisen ja ylikansallisen hallintotavan laitos (jota isännöi yliopistollinen Eurooppa-instituutti Firenzessä, Italiassa).

3. Investointi ihmisiin ja heidän koulutukseensa

Koulutukseen investoiminen on kaikkien jäsenvaltioiden ja koko Euroopan **yhteisessä intressissä**, sillä se edistää työllisyyttä, talouskasvua ja hyvinvointia ja tukee taloudellista ja sosiaalista lähentymistä ylöspäin jäsenvaltioiden välillä ja niiden sisällä. Investoiminen perustason yleissivistävään tai ammatilliseen koulutukseen sekä täydennyskoulutukseen koko elämän ajan kannattaa sekä yksilön että julkisen talouden näkökulmasta. Koulutus ei ainoastaan auta taloudellisten ja sosiaalisten tavoitteiden saavuttamisessa. Se on myös Euroopan unionin perusoikeuskirjan 14 artiklaan kirjattu oikeus, vaikkakin tällaisena oikeutena sen soveltamisala rajoittuu EU:n toimielinten ja elinten toimintaan ja sitä sovelletaan jäsenvaltioihin ainoastaan silloin, kun ne panevat EU:n lainsäädäntöä täytäntöön.

Euroopan yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen järjestelmät ovat yleisesti hyvälaatuisia mutta myös puutteita esiintyy: liian monien oppilaiden taidot jäävät heikoiksi. **Heikosti suoriutuvien** osuus kasvoi luonnontieteissä hiljattain 25 prosenttia. Matematiikassa heikosti suoriutuvien osuus on pysynyt jo vuosia noin 20 prosentissa. Näillä nuorilla on vakavia ongelmia työmarkkinoilla. EU:n työikäisestä väestöstä 20 prosentilla on heikko luku- ja laskutaito. Digitaaliset taidot ovat heikot 44 prosentilla EU:n väestöstä. Koska taitovaatimukset vain kasvavat, ongelma ei ole poistumassa.

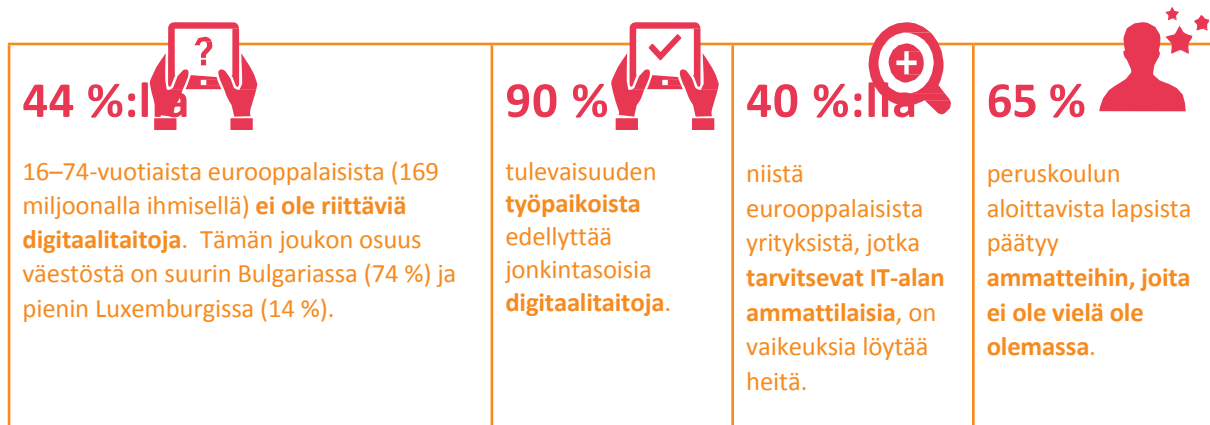
OECD:n viimeisimmän PISA-ohjelman (kansainvälinen oppimistulosten arviointiohjelma) tiedot osoittavat, että **joka viidennellä oppilaalla EU:ssa on puutteelliset taidot lukemisessa, matematiikassa ja luonnontieteissä**. Alisuoriutumisen suuntaus EU:ssa kokonaisuutena voimistui vuosina 2012–2015. OECD:n PIAAC-ohjelman aikuisten osaamistutkimukseen vuonna 2015 osallistuneissa maissa 5–28 prosenttia aikuisista oli saavuttanut ainoastaan alimman taitotason lukutaidossa ja 8–32 prosenttia alimman taitotason laskutaidossa.



Toinen ongelma liittyy **yhtäläisiin mahdollisuuksiin**. Suhteettoman suurella osalla heikosti suoriutuvista oppilaista on ollut heikommät lähtökohdat (kuten vähätuloinen tai vähän koulutettu perhe). Tämä osoittaa, että käytännössä koulutus ei useinkaan tarjoa todellisia mahdollisuuksia sosiaaliseen liikkuvuuteen. Laadukas koulutus ei tarkoita pelkästään hyvien

tulosten saavuttamista vaan myös sen varmistamista, että *kaikki* oppilaat saavat tarvitsemansa tuen, jotta he voivat päästä hyviin tuloksiin.

Toinen keskeinen tekijä koulutuksen laadukkuuden varmistamisessa on sen varmistaminen, että koulutusjärjestelmät, mukaan lukien ammattikoulutus, tarjoavat kaikki tiedot, taidot ja osaamisen, joita pidetään olennaisina tämän päivän maailmassa. Koska taitotarpeet muuttuvat nopeasti, työssäoppiminen – esimerkiksi työharjoittelu tai laajemmin elinikäinen oppiminen – on olennaista, ja yrityksillä onkin tärkeä rooli koulutuksen ja työelämän kumppanuuksien osapuolena. Jotta tekniikan kehitystä voitaisiin hyödyntää, on korjattava puutteita, joita digitaalityöjensä (kuten koodaus tai kyberturvallisuusosaaminen), medialukutaidon ja yrittäjyystaitojen opettamisessa esiintyy. Lisäksi sosiaaliset taidot sekä kansalais- ja oppimistaidot ovat olennaisia, jotta nuoret voisivat osallistua täysimääräisesti monimuotoiseen ja nopeasti muuttuvaan yhteiskuntaan. On tehtävä enemmän työtä, jotta päästään sellaiseen opetusohjelmaan, joka on kattava ja sisältää kaikki nämä ”**avaintaidot**”.



Oma kysymyksensä on **kielten** oppiminen. Euroopan yhdyntymisprosessi edellyttää hyvää kielitaitoa. Monikielisyys on yksi Euroopan kulttuurisen monimuotoisuuden suurimmista vahvuuksista ja samalla yksi suurimmista haasteista. Lähes puolet EU:n kansalaisista puhuu ja ymmärtää ainoastaan äidinkieltään. Suurin osa jäsenvaltioista¹⁰ on kuitenkin määrännyt kahden vieraan kielen opettelemisen pakolliseksi kaikille jossakin vaiheessa yleissivistävää koulutusta.

Toinen ongelma on se, että harvat opiskelijat, varsinkin tytöt, valitsevat **luonnontieteet, tekniikan, insinööritieteet tai matematiikan** opiskelualakseen. Tähän liittyen opiskelijoilla ei ole tarpeeksi mahdollisuuksia monialaisiin opintoihin, ja liian harva yhdistää luonnontieteitä ja tekniikkaa humanistisiin aineisiin. Tämä kasvattaa työvoimapulan ja osaamisvajeen riskiä, mikä voi haitata innovointia ja kilpailukykyä.

¹⁰ Belgiassa (ranskankielinen yhteisö), Saksassa, Irlannissa, Espanjassa, Kroatiassa, Unkarissa ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa kahden kielen opiskelu on vapaaehtoista.

Miten tästä eteenpäin:

- Valmistellaan neuvoston **suositus kielten oppimisen parantamiseksi** Euroopassa asettaen tavoitteeksi, että kaikilla keskiasteen koulutuksen päättävillä eurooppalaisilla olisi vuoteen 2025 mennessä äidinkieltensä tai -kieltensä lisäksi kahden kielen hyvä taito.
- Korotetaan EU:n tasolla tehtävän yhteistyön kehittämisessä neuvoston **tavoitteita** siten, että pyritään vuoteen 2025 mennessä supistamaan heikosti suoriutuvien osuus nykyisestä 15 prosentista 10 prosenttiin ja koulunkäynnin keskeyttävien osuus 10 prosentista 5 prosenttiin. **Digitaalitaidoille ja yrittäjyystaidoille** olisi sovittava uudet tavoitteet.
- **Päivitetään** avaintaitoja koskeva **suositus** vuoden 2018 alussa.

Kolmella keskeisellä tekijällä voidaan parantaa koulutusta. Niistä ensimmäinen on **opettajien ja opetuksen** laatu. Opettajilla on keskeinen rooli taitojen, osaamisen ja tiedon siirtämisessä sekä kansainvälisten mahdollisuuksien esiin tuomisessa nuorille varhaisessa vaiheessa. Mitä parempi opettaja, sen paremmat tulokset. Lähivuosina jää kuitenkin eläkkeelle monia opettajia, ja on ratkaisevan tärkeää, että ammattiin saadaan houkutelua riittävästi päteviä ja motivoituneita ihmisiä. Tämä edellyttää erinomaisen koulutuksen tarjoamista ja houkuttelevia näkymiä ammatillisen kehityksen ja palkkauksen suhteen.

Toinen seikka liittyy **elinikäiseen oppimiseen**. Vaikka nuoret viettävät suuren osan ajastaan koulutuksessa, panostus osaamiseen putoaa valmistumisen jälkeen eikä siitä enää kohoa useimpien ihmisten loppuelämän aikana. Elinikäinen oppiminen tarjoaa väylän uudelleen- ja täydennyskouluttautumiseen, mutta vain pieni osa aikuisista osallistuu tällaiseen koulutukseen. Heistä useimmat ovat jo ennestään pitkälle koulutettuja. Suurin osa vähän koulutetuista aikuisista, mukaan lukien henkilöt, joilla on puutteita perustaidoissa tai joiden työtilanne on epävarma tai työsuhteet hajanaisia, eivät osallistu elinikäiseen oppimiseen. EU-maiden väliset erot ovat tällä hetkellä huomattavia elinikäisen oppimisen suhteen. On olennaista pyrkiä kaventamaan eroja ja lisäämään niiden ihmisten osuutta, jotka hankkivat oppia koko elämänsä ajan. Tämä antaisi toiveita osaamisen ja tietopääoman karttumisesta Euroopassa. Vielä kaksi sukupolvea sitten pääsy peruskoulutukseen oli ratkaisevaa tulevaisuuden turvaamisessa. Nykyisessä nopeasti muuttuvassa maailmassa se on elinikäinen oppiminen.

On myös näyttöä siitä, että varhaislapsuuden hyvä koulutus antaa vankan perustan oppimiselle koulussa ja myöhemmin koko elämän aikana, mutta käytännössä varhaislapsuuden koulutuksen saatavuuteen, laatuun ja hintaan liittyy ongelmia.

Kolmannen tekijän muodostavat **innovointi ja digitaalitekniikan hyödyntäminen koulutuksessa**. Ne tarjoavat uusia mahdollisuuksia opetukseen ja oppimiseen, mutta Eurooppa on jäljessä niiden käytössä. Vielä on liian paljon kouluja, joilla ei ole nopeita verkkoyhteyksiä ja digitaalisia välineitä, ja liian harvat opettajat hyötyvät näihin aloihin liittyvistä ammatillisen kehityksen ohjelmista.

Miten tästä eteenpäin (jäljempänä esitetyistä ideoista, jotka edellyttävät EU:n varojen käyttöä vuoden 2020 jälkeen, voidaan tehdä lopullisia päätöksiä vasta EU:n rahoitusta ja seuraavaa monivuotista rahoituskehystä koskevien tulevien keskustelujen yhteydessä)

- Kasvatetaan tukea opettajille lisäämällä opettajien liikkuvuutta Euroopassa sekä **eTwinning-verkoston** avulla tavoitteena 600 000 käyttäjää vuoteen 2020 mennessä. Tähän pyritään tarjoamalla verkossa avoimia massakursseja osana **Teacher Academy -hanketta**.
- Pyritään edistämään elinikäistä oppimista asettamalla **elinikäiseen oppimiseen osallistumiselle** aiempaa kunnianhimoisempi **tavoite**, 25 prosenttia vuoteen 2025 mennessä.
- Valmistellaan neuvoston suositus **laatukehuksesta varhaiskasvatukselle**, ja sisällytetään siihen kunnianhimoisempi **yhteinen tavoite**, jonka mukaan paikkoja pitäisi saada tarjolle vähintään 95 prosentille yli 3-vuotiaista mutta oppivelvollisuusikää nuoremmista lapsista.
- Laaditaan uusi **digitaalisen koulutuksen toimintasuunnitelma**, jolla edistetään **innovatiivisia, yksilöllisiä ja digitaalisia opetusmenetelmiä** ja tekniikoita, joista on apua oppimistulosten parantamisessa. Asetetaan **uusi EU:n laajuinen palvelutavoite**, jolla pyritään varmistamaan, että kaikilla kouluilla on ultranopea laajakaistayhteys vuoteen 2025 mennessä.

4. Eurooppalaisen identiteetin ja kulttuuriperinnön tuntemuksen lujittaminen

Vapaus, demokratia, tasa-arvo, oikeusvaltioperiaatteen noudattaminen, ihmisoikeudet ja ihmisarvo ovat Euroopan unionin perusarvoja. Ne ovat osa eurooppalaista identiteettiämme. **Koulutuksella, kulttuurilla ja urheilulla on keskeinen rooli aktiivisen kansalaisuuden ja yhteisten arvojen edistämässä** nuorten sukupolvien keskuudessa. Yhdistämällä niitä konkreettisissa paikallistason hankkeissa voidaan vahvistaa eurooppalaista identiteettiä. ”Koulun Eurooppa-päivän”¹¹ kaltaisille aloitteille olisi annettava jatkossakin tukea, ja niitä olisi kehitettävä ja laajennettava.

EU toimii monin tavoin Euroopan kulttuuriperinnön suojelemiseksi ja vahvistamiseksi ja tukee kulttuuria ja luovia aloja. Se tarjoaa myös sääntelykehysten, jolla pyritään parantamaan luovan työn tekijöiden edellytyksiä luoda ja jakaa teoksia sekä saada palkkionsa digitaalisessa maailmassa.

Vaikka kulttuuriin tai identiteettiin liittyviä saavutuksia on vaikea mitata, kulttuuritoiminta auttaa ihmisiä kokemaan ja ymmärtämään, mitä eurooppalaisuus tarkoittaa, ja tuntemaan toisensa paremmin. Paikkansa vakiinnuttanut **Euroopan kulttuuripääkaupunkitoiminta**¹² on jo 30 vuoden ajan tuonut esiin ja edistänyt kulttuurista monimuotoisuutta. Ei myöskään pidä aliarvioida kulttuuriteollisuuden taloudellista merkitystä. Euroopan kulttuurin ja luovien

¹¹ Koulun Eurooppa-päivä on hyvä esimerkki siitä, miten oppilaat saadaan kokemaan yhteyttä Eurooppaan. Kansleri Angela Merkel käynnisti tämän hankkeen vuonna 2007, jolloin Saksa toimi neuvoston puheenjohtajavaltiona. Se tarjoaa saksalaisille oppilaille tilaisuuden tutustua Eurooppaan paremmin. Silloin kouluihin kutsutaan poliitikkoja eri tasoilta sekä EU:n toimielinten virkamiehiä keskustelemaan Euroopasta.

¹² https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/actions/capitals-culture_en

alojen osuus Euroopan BKT:sta on noin 4 prosenttia, ja ne työllistävät 8 miljoonaa eurooppalaista.

Kulttuuriperinnön eurooppalainen teemavuosi 2018¹³ tarjoaa mahdollisuuden lisätä kulttuurin merkityksen ja kulttuuriperinnön tuntemusta ja etenkin muistuttaa, että kulttuuriperintö *kuuluu kaikille*. Se on myös tilaisuus tuoda esiin kulttuuriperinnön suurta taloudellista merkitystä. Lisäksi se tarjoaa hyvän tilaisuuden näyttää, miten digitaalisilla välineillä voidaan laajentaa pääsyä kulttuuriseen materiaaliin ja mahdollisuuksia tarttua kulttuurialan tilaisuuksiin, sekä tuoda esiin sellaisia aloitteita kuten **Europeana**¹⁴, jolla edistetään digitaalisin välinein kirjastoissa, arkistoissa ja museoissa olevan kulttuuriperintömateriaalin saatavuutta.

Luova Eurooppa -ohjelmalla¹⁵ tuetaan kulttuurihankkeiden kiertoa rajojen yli, taiteilijoiden liikkuvuutta ja eurooppalaisten elokuvien laajaa levitystä. Ohjelmaan kuuluvalla kulttuurialan ja luovien toimialojen takausjärjestelyllä pyritään parantamaan näiden alojen pk-yritysten rahoitusmahdollisuuksia sekä kehittämään toimintaa, joka perustuu kulttuuriarvoihin ja/tai taiteelliseen ja muuhun luovaan ilmaisuun. Takausjärjestely on ollut käytössä 30. kesäkuuta 2016 lähtien, ja sillä on 121,4 miljoonan euron määrärahat vuosiksi 2016–2020. Sen kysyntä on ollut tähän saakka kasvussa. Takaussopimuksia on allekirjoitettu Espanjassa, Ranskassa ja Romaniassa, ja neljä uutta sopimusta on tekeillä Belgiassa, Italiassa ja Tšekissä. Media-ohjelmassa on investoitu vuodesta 1991 lähtien yli 2,5 miljardia euroa eurooppalaisiin elokuviin ja audiovisuaalisiin tuotteisiin tukemalla niiden tuotantoa, markkinointia ja jakelua eri maihin.

Koska laadukasta journalismia ja tosiasioihin perustuvaa raportointia haastavat kasvavassa määrin ”valeuutiset” ja ”vaihtoehtoiset faktat”, EU:n on otettava voimakkaammin kantaa Euroopan tiedotusvälineiden vapauden, moniarvoisuuden ja läpinäkyvyyden tueksi. Vaikka EU:lla ei ole suoraa toimivaltaa tiedotusvälineiden suhteen, sillä on ollut jo vuosia läheinen yhteys **Euronews**-kanavaan. Joukko eurooppalaisia yleisradiotoiminnan harjoittajia perusti vuonna 1993 Euronews-kanavan. Ne halusivat luoda eurooppalaisen yleisradioyhtiön, joka tarjoaa riippumatonta ja laadukasta tietoa yleiseurooppalaisesta näkökulmasta. Alkujaan hankkeella oli tarkoitus osaltaan vahvistaa eurooppalaista identiteettiä. Tästä syystä EU on antanut kanavalle taloudellista tukea ryhtymättä kuitenkaan sen osakkaaksi. Se on tukenut lähetystoimintaa yhdeksällä EU:n kielellä sekä arabian- ja farsinkielisiä palveluja. EU:n rahoitus muodostaa tällä hetkellä 36 prosenttia Euronewsin budjetista (25 miljoonaa euroa vuodessa).

Vuosien kuluessa eurooppalaiset kansalliset yleisradioyhtiöt ovat jääneet vähemmistöosakkaiksi, ja omistusosuuttaan ovat kasvattaneet EU:n ulkopuoliset yksityiset lähetystoiminnan harjoittajat ja yksityiset sijoittajat kolmansista maista. Huoli siitä on kasvanut, kuvastaako tämä kanava, joka antaa katsojilleen vaikutelman eräänlaisesta eurooppalaisesta julkisesta yleisradioyhtiöstä, aina Euroopassa esiintyvien näkökantojen

¹³ https://ec.europa.eu/culture/european-year-cultural-heritage-2018_en

¹⁴ <https://www.europeana.eu/portal/fi>

¹⁵ <https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/>

moninaisuutta ja eurooppalaisia arvoja. Tämä tilanne edellyttää poliittisen tason pohdintaa ja päätöstä siitä, mitä EU odottaa Euronewsin tulevaisuudelta. Euroopan parlamentin tulisi olla tiiviisti mukana tässä prosessissa.

Miten tästä eteenpäin (jäljempänä esitetyistä ideoista, jotka edellyttävät EU:n varojen käyttöä vuoden 2020 jälkeen, voidaan tehdä lopullisia päätöksiä vasta EU:n rahoitusta ja seuraavaa monivuotista rahoituskehystä koskevien tulevien keskustelujen yhteydessä)

- Valmistellaan **neuvoston suositus yhteisistä arvoista, osallistavasta koulutuksesta ja opetuksen eurooppalaisesta ulottuvuudesta.**
- Lisätään **kulttuurialan ja luovien toimialojen takausjärjestelyn** rahoituskapasiteettia vuoteen 2020 mennessä, jotta entistä useamman maan pankit ja muut rahoituslaitokset voisivat lisätä kulttuurialan ja luovien alojen pk-yrityksille myöntämäänsä rahoitusta huomattavasti.
- Otetaan vuoteen 2020 mennessä käyttöön **#Digital4Culture-strategia**, jolla pyritään tuomaan kulttuuri ja digitaalitekniikka yhteen ja hyödyntämään digitaalista potentiaalia kulttuurin myönteisten taloudellisten ja yhteiskunnallisten vaikutusten vahvistamiseksi.
- Kehitetään ja vahvistetaan vuoden 2025 tähtäimellä **kulttuuria koskevaa Euroopan toimintasuunnitelmaa**, joka perustuu perussopimuksen periaatteelle kulttuurin valtavirtaistamisesta, unionin kulttuurisen ulottuvuuden edistämiseksi painottaen erityisesti kulttuuriin ja arvoihin perustuvaa eurooppalaista identiteettiä.
- Vahvistetaan **Euronews**in eurooppalaista ulottuvuutta.

5. Päätelmät ja tulevaisuudennäkymät

Eurooppa on kulttuuriyhteisö, joka perustuu yhteisille arvoille ja menestyksekkäälle taloudelliselle yhdentymiselle, etenkin sisämarkkinoille. Euroopan unionin sosiaalinen markkinatalous kuvastaa eurooppalaista elämänmuotoa, jossa yhdistyvät taloudellinen vapaus ja sosiaaliset periaatteet Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarissa esitetyllä tavalla.

Koulutus ja kulttuuri kuuluvat pääasiassa jäsenvaltioiden ja niiden alueellisten ja paikallisten viranomaisten tehtäväkenttään. Eurooppalaisella tasolla on tärkeä täydentävä tehtävä etenkin kun on kyse rajat ylittävästä toiminnasta (jossa tunnetuimpia esimerkkejä EU:n toiminnasta ovat Erasmus+-ohjelma ja Media-ohjelma). On jäsenvaltioiden yhteisen edun mukaista hyödyntää koulutuksen ja kulttuurin koko potentiaali. Yhteiset toimet auttaisivat Eurooppaa kokonaisuudessaan selviytymään paremmin haasteistaan.

Vuoteen 2025 ulottuvassa visiossa saavutetaan Eurooppa, jossa oppimista, opiskelua ja tutkimustyötä eivät haittaa valtioiden rajat. Maanosa, jossa on tavallista viettää aikaa toisessa jäsenvaltiossa opiskelemassa, oppimassa tai työskentelemässä ja jossa suurin osa ihmisistä puhuu oman äidinkieltensä lisäksi kahta muuta kieltä. Maanosa, jossa ihmiset tiedostavat voimakkaasti eurooppalaisen identiteettinsä, kulttuuriperintönsä ja sen monimuotoisuuden.

Tämän vision saavuttamisen tulee olla yhteinen hanke. Se merkitsee yhteistyötä **yhteisen agendan** toteuttamiseksi toissijaisuusperiaatetta kaikilta osin noudattaen.

Keskeistä tässä yhteisessä agendassa on yhteistyö **eurooppalaisen koulutusalueen** saavuttamiseksi vuoteen 2025 mennessä luottamuksen, vastavuoroisen tunnustamisen, yhteistyön ja parhaiden käytäntöjen jakamisen, liikkuvuuden ja kasvun pohjalta. Tavoitteena on muun muassa

- antaa kaikille mahdollisuudet oppimiseen liittyvään liikkuvuuteen;
- poistaa sekä koulutodistusten että ylempien tutkintojen tunnustamisen esteitä;
- nykyaikaistaa opetusohjelmien kehittämistä;
- edistää kielten oppimista;
- nostaa eurooppalaisia yliopistoja maailman huipulle ja mahdollistaa niiden saumaton toiminta rajojen yli;
- parantaa yleissivistävää ja ammatillista koulutusta ja elinikäistä oppimista;
- edistää koulutusalan innovointia digitaalisella aikakaudella;
- antaa opettajille enemmän tukea;
- suojella kulttuuriperintöä ja edistää eurooppalaisen identiteetin omaksumista ja kulttuurin arvostusta.

Ihmisiin investoiminen ei ole ilmaista. Jotta tämä kunnianhimoinen yhteinen agenda olisi uskottava, EU:n on tehtävä sen mukaisia investointeja. Nuorten auttaminen hankkimaan kokemusta toisesta jäsenvaltiosta vaatii huomattavaa rahoitusta. Poliittisten tavoitteiden tueksi tarvitaan riittävät taloudelliset resurssit, joten asia on otettava huomioon tulevissa keskusteluissa EU:n rahoituksesta.

Toiset agendan osat eivät vaadi uutta rahoitusta vaan panostamista yhteistyöhön esimerkiksi sujuvoittamalla tutkintojen tunnustamista koskevia sääntöjä tai poistamalla rajat ylittävän liikkuvuuden ja yhteistyön oikeudellisia esteitä.

Jäsenvaltiot investoivat jo keskimäärin lähes 5 prosenttia BKT:stä koulutusjärjestelmiinsä. Jäsenvaltioiden välillä on kuitenkin merkittäviä eroja, sillä osa käyttää tähän noin 4 prosenttia tai vähemmän (Romania) kun taas toiset käyttävät 7 prosenttia (Tanska). Jotta tasoa voitaisiin lähentää ylöspäin ja **tehdä Euroopasta huippuosaamisen maanosa**, joissakin jäsenvaltioissa on lisättävä investoimista koulutukseen lähemmäs EU:n keskiarvoa.

EU:n tason investoinnit yleissivistävään ja ammatilliseen koulutukseen täydentävät kansallisia toimia. Tämä koskee eri välineitä, kuten liikkuvuutta edistäviä ohjelmia (etenkin Erasmus+), tutkimukseen ja innovointiin liittyviä ohjelmia (Horisontti 2020 ja etenkin Marie Skłodowska Curie), Euroopan rakenne- ja investointirahastoja, rahoitusvälineitä (mukaan lukien Euroopan investointiohjelma, josta jo rahoitetaan koulutukseen liittyviä hankkeita Suomessa, Portugalissa ja Latviassa) sekä rakenneuudistusten tukipalvelua. Koulutus rahoitetaan pääasiassa julkisista varoista. Koska julkiset varat sekä kansallisella että EU:n tasolla ovat niukkoja, olisi kuitenkin selvitettävä myös mahdollisuuksia innovatiivisiin rahoitusmuotoihin tietynlaisia koulutuksen välineitä varten (kuten nopeiden verkkoyhteyksien hankkimiseksi

kouluihin) ja tietynlaista koulutusta varten (kuten korkea-asteen koulutukseen liittyvän yhteistyön edistäminen). Tällaisia rahoitusmahdollisuuksia voisivat olla esimerkiksi yksityisten investointien hyödyntäminen ja Euroopan strategisten investointien rahaston kaltaisten investointivälineiden käyttö.

Yhteisen agendan toteuttaminen perustuisi nykyiseen tehtävien ja toimivaltuuksien jakoon, ja siinä hyödynnettäisiin hyviksi havaittuja yhteistyötapoja. Etenkin **talouspolitiikan EU-ohjauksjaksolla** olisi keskeinen rooli sellaisten rakenneuudistusten tukemisessa, joilla parannetaan koulutuspolitiikan tuloksia ja pyritään **lähentämään tasoa ylöspäin**. Ensisijaisena tavoitteena olisi tarjota kaikille pääsy laadukkaaseen ja osallistavaan yleissivistävään ja ammatilliseen koulutukseen sekä elinikäiseen oppimiseen Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin ensimmäisen periaatteen mukaisesti.

Nykyisessä **EU-tason yhteistyössä yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen alalla** on keskitytty kokemusten jakamiseen, vastavuoroiseen oppimiseen ja siihen, että kansallisille politiikan laatijoille on esitetty näyttöä koulutuksessa parhaiten toimivista käytännöistä. Tämän tason yhteistyötä on tarkoitus tehostaa vuotta 2025 silmällä pitäen uusien prioriteettien mukaisesti ja pyrkien **eurooppalaiseen koulutusalueeseen**. Sillä tuettaisiin erityisesti poliittisen ja teknisen prosessin käynnistämistä esteiden poistamiseksi koulujen päättötodistusten ja korkea-asteen koulutuksen todistusten tunnustamiselta ja pyritään helpottamaan ammatillisen koulutuksen ja elinikäisen oppimisen todistusten rajat ylittävää kelpoisuutta (ns. *Sorbonnen prosessi*).

Kuten puheenjohtaja Juncker sanoi 1. maaliskuuta 2017 esitellessään Euroopan komission valkoisen kirjan Euroopan tulevaisuudesta: ”*Euroopan unioni on tehnyt elämästämme parempaa. Meidän on huolehdittava siitä, että se voi tehdä saman myös tuleville sukupolville.*” Paras tapa ylläpitää **unionin monimuotoisuutta ja rikkautta** on asettaa koulutus ja kulttuuri keskeiselle sijalle pohdittaessa sitä, miten yhteistä eurooppalaista identiteettiä voitaisiin vahvistaa, sekä esittää konkreettisia ideoita ja aloitteita tämän tavoitteen saavuttamiseksi.

EU-johtajia pyydetään keskustelemaan Göteborgissa 17. marraskuuta 2017 järjestettävässä koulutus- ja kulttuurikokouksessa seuraavista Euroopan komission **kuudesta keskeisestä politiikkaehdotuksesta** ja antamaan niille strategiset suuntaviivat (rajoittamatta päätöksentekoa seuraavasta monivuotisesta rahoituskehystä):

- 1) Tehostetaan **Erasmus+-ohjelmaa** kaikkien sen piiriin jo kuuluvien kohderyhmien osalta (oppilaat, opiskelijat, harjoittelijat ja opettajat) tavoitteena kaksinkertaistaa sen osallistujamäärä ja saavuttaa myös heikommista lähtökohdista tulevat oppijat vuoteen 2025 mennessä.
- 2) Valmistellaan **neuvoston suositusta kielten oppimisen parantamiseksi** Euroopassa asettaen tavoitteeksi, että kaikilla keskiasteen koulutuksen päättävillä eurooppalaisilla olisi vuoteen 2025 mennessä äidinkieltensä tai -kieltensä lisäksi kahden kielen hyvä taito.
- 3) Valmistellaan **neuvoston suositusta korkea-asteen koulutuksen ja koulujen päättötodistusten / ulkomailla suoritettujen opintojaksojen vastavuoroisesta tunnustamisesta**. Tätä voitaisiin tukea tähänastisista yhteistyöjärjestelyistä saatuihin kokemuksiin perustuvalla uudella prosessilla koulutuksen tunnustamisen helpottamiseksi sekä ammatillisen koulutuksen ja elinikäisen oppimisen todistusten rajat ylittävän kelpoisuuden edistämiseksi (ns. Sorbonnen prosessi).
- 4) Lisätään **kulttuurialan ja luovien toimialojen takausjärjestelyn** rahoituskapasiteettia vuoteen 2020 mennessä, jotta entistä useamman maan pankit ja muut rahoituslaitokset voisivat lisätä kulttuurialan ja luovien alojen pk-yrityksille myöntämäänsä rahoitusta huomattavasti.
- 5) Pyritään kohti aidosti eurooppalaisia yliopistoja, joilla on mahdollisuudet verkostoitumiseen ja saumattomaan yhteistyöhön rajojen ylitse ja jotka kykenevät kansainväliseen kilpailuun. Osana tätä **perustetaan eurooppalaisen ja ylikansallisen hallintotavan laitos** (jota isännöi yliopistollinen Eurooppa-instituutti Firenzessä, Italiassa).
- 6) Vahvistetaan **Euronews-kanavan** eurooppalaista ulottuvuutta.